

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра Фінансового менеджменту та фондового ринку
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 072 Фінанси,
банківська справа та страхування
(шифр та найменування спеціальності)

освітньо-професійна програма Фінанси, фінансовий менеджмент
та страхування
(назва її програми)

на тему: **«Платоспроможність страхової компанії»**
(назва теми)

Виконавець:

студент 47 ЦЗВФН

Романченко Анастасія Вікторівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

старший викладач

(науковий ступінь, вчене звання)

Бондаренко Павло Валерійович _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. У період економічних змін, загострення конкуренції в страховій галузі та змін у законодавстві стає критично важливим оцінити фінансову стійкість і платоспроможність страхових компаній. Зростаючий інтерес до цього питання є доречним через ескалацію ризиків, пов'язаних із недостатньою фінансовою стабільністю страхових установ, що потенційно може перешкодити їхній здатності виконувати свої зобов'язання перед страхувальниками.

Експертиза українських дослідників, які спеціалізуються на фінансовій життєздатності страхових компаній, має величезний потенціал для просування та вдосконалення методів оцінки для визначення фіскальної стійкості цих установ. Крім того, їхні дослідження здатності цих установ відшкодувати збитки та підтримувати присутність на ринку можуть виявитися неоціненними для страхових компаній, регуляторних органів, споживачів послуг та інших зацікавлених сторін у галузі.

Метою даної роботи є визначення платоспроможності страхової компанії на основі узагальнення теоретичних та методичних основ.

Об'єктом дослідження є процес оцінки платоспроможності страхової компанії.

Предметом дослідження є економічні відносини, що виникають в процесі платоспроможності ПАТ НАСК «Оранта».

У процесі написання кваліфікаційної роботи необхідно вирішити такі **завдання**:

- розглянути сутність платоспроможності страхової компанії;
- визначити основи оцінки платоспроможності страхової компанії;
- охарактеризувати Нововведення державного нагляду за платоспроможністю страхової компанії в Україні;
- охарактеризувати загальні показники страхової компанії ПАТ НАСК «Оранта»;
- оцінити платоспроможність страхової компанії ПАТ НАСК «Оранта»;
- спрогнозувати платоспроможність страхової компанії ПАТ НАСК «Оранта»;
- охарактеризувати вплив нововведень НБУ на платоспроможність страхових компаній в Україні;
- надати рекомендації щодо підвищення платоспроможності ПАТ НАСК «Оранта».

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань були використані загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, такі як аналіз і синтез, а для візуального представлення теоретичних і практичних результатів дослідження були застосовані табличні та графічні методи. Метод узагальнення використовувався для з'ясування концептуального інструментарію платоспроможності, а також були застосовані методи аналітичних коефіцієнтів, горизонтального аналізу, аналізу абсолютних і відносних показників, порівняльного та статистичного аналізу для оцінки платоспроможності на

прикладі ПАТ НАСК «Оранта».

Інформаційною базою дослідження складають наукові праці вітчизняних та зарубіжних економістів з теорії страхового ринку; наукові та практичні дослідження з питань здійснення страхових операцій, законодавчі та нормативні акти, що регулюють діяльність страхових компаній в Україні; звітні дані діяльності ПАТ НАСК «Оранта»; науково-методична література; матеріали періодичних видань; дані НБУ; інтернет-ресурси.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг кваліфікаційної роботи - 74 сторінок, 10 з яких - додатки. Основний зміст викладено на 58 сторінках, із них розміщено 20 таблиць, 14 рисунків. Список використаних джерел складається із 52 найменувань.

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами виконання кваліфікаційної роботи опубліковано тези: *Тенденції платоспроможності страхової компанії. XXII Міжнародній науково-практичній конференції «Наукові проблеми господарювання на макро-, мезо- та мікроекономічному рівнях» (25-26 квітня 2024 р.).* Одеса. ОНЕУ, 2024.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні основи оцінки платоспроможності страхової компанії»* розглянуто сутність платоспроможності страхової компанії; основи оцінки платоспроможності страхової компанії; нововведення державного нагляду за платоспроможністю страхової компанії в Україні.

У другому розділі *«Методичні основи оцінки платоспроможності страхової компанії ПАТ НАСК «Оранта»»* проаналізовано фінансову характеристику загальних показників страхової компанії ПАТ НАСК «Оранта»; оцінку платоспроможності страхової компанії ПАТ НАСК «Оранта»; прогнозування платоспроможності страхової компанії ПАТ НАСК «Оранта».

У третьому розділі *«Перспективи підвищення платоспроможності ПАТ НАСК «Оранта»»* запропоновано вплив нововведень НБУ на платоспроможність страхових компаній в Україні; Рекомендації щодо підвищення платоспроможності ПАТ НАСК «Оранта».

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

Проаналізувавши точки зору різних науковців, стало очевидним, що поняття «платоспроможність страхової компанії» піддається різним тлумаченням. По суті, платоспроможність охоплює основний елемент економічної діяльності, який передбачає забезпечення того, щоб компанія володіла достатніми активами для покриття своїх майбутніх зобов'язань. Це означає, що вартість активів компанії повинна перевищувати або дорівнювати вартості її зобов'язань. Отже, важливою вимогою для відповідності критеріям платоспроможності є підтримання фактичного запасу платоспроможності, який перевищує нормативний запас платоспроможності.

2. При оцінці фінансової стійкості страхової компанії вирішальним фактором є платоспроможність. Це означає здатність компанії виконувати свої зобов'язання перед клієнтами, забезпечуючи таким чином майбутній успіх компанії. Таким чином, платоспроможність є ключовим показником при оцінці фінансової стійкості страхової компанії.

3. Фактичний та нормативний показник платоспроможності служить основним показником для оцінки фінансової стійкості страхової компанії, зокрема її здатності розраховуватися за довгостроковими зобов'язаннями. Як правило, вищий показник платоспроможності свідчить про більшу ймовірність виконання фінансових зобов'язань. Відповідно, компанії з нижчими показниками платоспроможності становлять підвищений ризик для інвесторів. Однак важливо відзначити, що сприятливе значення показника платоспроможності може коливатися в залежності від галузі, в якій працює компанія.

4. Платоспроможність страхової компанії схожа на її фінансову стійкість, між цими двома концепціями є чіткі відмінності. І платоспроможність, і фінансова стійкість служать показниками фінансового стану страхової компанії, але ліквідність конкретно стосується здатності компанії розраховуватися за короткостроковими боргами. Він оцінює, чи може компанія виконати свої поточні зобов'язання, використовуючи наявні поточні активи, і оцінює, наскільки швидко ці активи можна конвертувати в готівку. З іншого боку, платоспроможність стосується здатності компанії виконувати довгострокові зобов'язання та підтримувати поточну діяльність у майбутньому. Можливо, що підприємство має високу платоспроможність, але низьку ліквідність, або навпаки. Однак для підтримки конкурентоспроможності в бізнес-ландшафті компанії вкрай важливо мати достатній рівень як ліквідності, так і платоспроможності.

Перевірка показала, що національна система регулювання платоспроможності ґрунтується на Європейській Директиві під назвою Solvency II, про що свідчать положення, викладені в Законі України «Про страхування». НБУа активно проводить реформи та покращує свій страховий ринок, приділяючи особливу увагу виконанню вимог, викладених у Solvency II. Оцінивши впровадження вимог Solvency II на українському страховому ринку, стає очевидним, що є кілька першочергових питань, які потребують вирішення. Прийняття Solvency II в Україні матиме значні наслідки для розвитку інформаційних систем, що використовуються для моделювання розміру капіталу та оцінки широкого спектру пов'язаних зі страхуванням ризиків, а також вимог до звітності [33]. Впровадивши Solvency II, страхові компанії зможуть налагодити ефективні практики управління ризиками, оскільки моніторинг платоспроможності здійснюватиметься на основі самостійно розробленої методології самими страховиками. Роль регулятора полягатиме в оцінці адекватності цієї методології, яка в кінцевому підсумку призведе до покращення якості страхових послуг, що надаються клієнтам.

5. Проведено оцінку платоспроможності ПАТ НАСК «ОРАНТА». Аналіз показав, що в цілому страхова компанія продемонструвала сприятливий індекс

платоспроможності. Протягом звітнього періоду фактичний запас платоспроможності стабільно перевищував обов'язковий резерв, що свідчить про позитивний фінансовий стан.

6. Вивчення складу власного капіталу показує, що страхова компанія послідовно зміцнює свої позиції на страховому ринку, зміцнюючи тим самим свою фінансову стійкість. Проте частка власного капіталу в загальній структурі капіталу компанії мала тенденцію до зниження з 2016 по 2020 рік, насамперед через накопичення непокритих збитків протягом цього періоду. Таким чином, у структурі капіталу переважали довгострокові зобов'язання, які становили понад 60% від загального обсягу, причому значна частина віднесена до страхових резервів, які мають тенденцію до зростання з часом. Це історичне формування структури капіталу узгоджується з конкретними вимогами страхових компаній. Наявність страхових резервів служить доказом того, що страхова організація володіє необхідними ресурсами для виконання своїх поточних зобов'язань, охоплюючи як математичні резерви, так і резерви незавершених платежів. Таким чином, ПАТ «НАСК «ОРАНТА» виступає як фінансово стійка страхова компанія, здатна оперативно покривати всі поточні витрати та виконувати взяті на себе зобов'язання перед страхувальниками.

Досліджуючи фінансову стійкість страхової компанії, у роботі було зосереджено увагу на різних показниках. Зокрема, було проведено оцінку ПАТ НАСК «ОРАНТА», і встановлено, що коефіцієнт фінансової автономії відхиляється від очікуваного значення ($>0,5$). Це спостереження свідчить про те, що значна частина капіталу страхової компанії складається із позикових коштів, що вказує на залежність від зовнішніх джерел фінансування. Таку ситуацію можна пояснити унікальними характеристиками галузі.

Здатність підприємства фінансувати свої активи за рахунок довгострокового позикового капіталу та власного капіталу вимірюється коефіцієнтом фінансової стійкості. Незважаючи на незначне відхилення з 2022 року, показник страхової компанії залишився в межах нормативу. Для стабілізації ситуації страхова компанія вжила заходів, зменшивши розмір довгострокових позикових коштів.

Коефіцієнт фінансової залежності, додатковий аналізований показник, вимірює використання фінансових ресурсів по відношенню до власного капіталу страхової компанії. Протягом усього досліджуваного періоду цей показник мав тенденцію до зростання, що свідчить про ефективне використання внутрішніх ресурсів страхової компанії.

7. Для посилення нагляду за страховими операціями необхідно оцінити дії, які вживає страхова компанія. Ця оцінка має охоплювати здійснення заходів щодо моніторингу фінансової стабільності та платоспроможності страховиків, гарантувати прозорість у поширенні інформації та підготовці фінансової звітності, а також забезпечувати дотримання норм страхового законодавства.

Шляхом постійного моніторингу було перевірено дотримання страховою компанією вимог, зокрема, зосереджено увагу на аналізі динаміки обсягу її активів. Результати виявили значне збільшення активів протягом досліджуваного періоду, що вказує на високий потенціал для підтримки

платоспроможності, фінансової стабільності та загальної операційної ефективності.

8. Щоб підвищити платоспроможність, страхова компанія повинна визначити пріоритетність кількох ключових факторів, спираючись на іноземний досвід. Ці фактори включають:

- а) ефективний розподіл доступних коштів для забезпечення достатніх активів;
- б) збільшення суми власного капіталу,
- в) передачу ризиків через перестраховування,
- г) зменшення витрат, пов'язаних із веденням справ і збалансуванням страхового портфеля,
- д) регулярний перегляд та перерахунок тарифної політики.

Впроваджуючи ці заходи та використовуючи зарубіжний досвід, страхові компанії, в тому числі ПАТ «НАСК «ОРАНТА», можуть не тільки зберегти свою платоспроможність, але й суттєво її підвищити, тим самим посиливши свою надійність для страхувальників.

АНОТАЦІЯ

Романченко А.В., *(прізвище та ініціали студента)* «Платоспроможність страхової компанії», *(назва кваліфікаційної роботи)*
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності «072 Фінанси, банківська справа та страхування» за освітньо-професійною програмою Фінанси, фінансовий менеджмент та страхування
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2024 рік

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – є процес оцінки платоспроможності страхової компанії.

У роботі розглядаються теоретичні основи оцінки платоспроможності страхової компанії; сутність платоспроможності страхової компанії; основи оцінки платоспроможності страхової компанії; нововведення державного нагляду за платоспроможністю страхової компанії в Україні.

Проаналізовано методичні основи оцінки платоспроможності страхової компанії ПАТ НАСК «Оранта»: фінансова характеристика загальних показників страхової компанії ПАТ НАСК «Оранта»; оцінка платоспроможності страхової компанії ПАТ НАСК «Оранта»; прогнозування платоспроможності страхової компанії ПАТ НАСК «Оранта».

Запропоновано перспективи підвищення платоспроможності ПАТ НАСК «Оранта»: Вплив нововведень НБУ на платоспроможність страхових компаній в Україні; Рекомендації щодо підвищення платоспроможності ПАТ НАСК «Оранта».

Ключові слова: платоспроможність страхової компанії.

ANNOTATION

Romanchenko A.V., «Solvency of the insurance company»,
(students surname and initials) *(work title)*
thesis for Master degree in specialty «072 Finance, banking and insurance»
under the program «Finance, Financial Management and Insurance»,
Odessa National Economic University
Odessa, 2023

Thesis consists of three chapters. Object of study there is a process of assessing the solvency of the insurance company.

The paper examines the theoretical basis for assessing the solvency of an insurance company: the essence of the insurance company's solvency; basics of assessing the solvency of the insurance company; the introduction of state supervision over the solvency of insurance companies in Ukraine.

The methodical basis for assessing the solvency of the PJSC NASK "Oranta" insurance company was analyzed: the financial characteristics of the general indicators of the PJSC NASK "Oranta" insurance company; assessment of solvency of PJSC NASK "Oranta" insurance company; forecasting the solvency of the PJSC NASK "Oranta" insurance company.

Prospects for increasing the solvency of PJSC NASK "Oranta" are offered: The impact of the NBU's innovations on the solvency of insurance companies in Ukraine; Recommendations on increasing the solvency of PJSC NASK "Oranta".

Keywords: solvency of the insurance company.